Atomberedskap – sentral og regional organisering

Kgl. res. av 17. februar 2006

Strålevern Hefte 29

Statens strålevern

Norwegian Radiation Protection Authority
Østerås, 2006

Referanse:
Atomberedskap. Sentral og regional organisering. Kgl.res av 17. februar 2006. StrålevernHefte 29. Østerås: Statens strålevern, 2006.

Emneord:
Kgl.res. av 17.februar 2006, atomberedskap, Kriseutvalget.

Resymé:
Heftet er kopi av Kgl.res av 17. februar i sin helhet med mandat og fullmakter. Heftet beskriver beredskapsorganisasjonen slik den er organisert i dag.

Reference:
Norwegian Nuclear Emergency Response Organisation. Central and regional organisation. Kgl. res. of 17 February 2006. StrålevernHefte 2006:29. Østerås: Norwegian Radiation Protection Authority, 2006. Language: Norwegian.

Key words:
Crisis committee for nuclear accidents, nuclear emergency.

Abstract:
This booklet describes the Norwegian Nuclear Emergency Response Organisation and the organisation's commission and authorization.

Utgitt 2006-03 -01. 23 sider.
Opplag: 2000
Trykk: Lobo Media as.

Bestilles fra:
Statens strålevern, Postboks 55, 1332 Østerås.
Telefon 67 16 25 00, telefax 67 14 74 07.
e-post: nrpa@nrpa.no
www.nrpa.no
ISSN 0804-4929

StrålevernHefte 29

ATOMBEREDSKAP – SENTRAL OG REGIONAL ORGANISERING

Kgl. res. av 17. februar 2006

Statens strålevern

Norwegian Radiation
Protection Authority
Østerås, 2006

FORORD

Kgl.res. av 26. juni 1998 om ”Atomulykkeberedskap. Sentral og regional organisering” er oppdatert for bedre å møte dagens trusselbilde og for å gjenspeile de omorganiseringer som har funnet sted i sentralforvaltningen siden 1998. Den gir også en bedre presisering av ansvar og oppgaver for atomberedskapsorganisasjonen. Ny kgl. res. av 17. februar 2006 om ”Atomberedskap – Sentral og regional organisering” er i sin helhet gjengitt i dette heftet sammen med de gjeldende vedlegg. I tillegg har vi lagt inn et organisasjonskart som viser hvilke aktører som samarbeider innen atomberedskap i Norge.

Kgl. res av 17. februar 2006 gjøres også gjeldende for Svalbard og Jan Mayen og trer i kraft 1. april 2006.

Østerås, februar 2006.

Innhold

FORORD **3**

Kongelig resolusjon av 17. februar 2006. Atomberedskap - Sentral og regional organisering **7**

1 Innledning **7**

2 Kriseutvalget for atomberedskap **8**

3 Kriseutvalgets rådgivere **9**

4 Kriseutvalgets sekretariat **10**

5 Informasjonsberedskap **10**

6 Regional organisering - Fylkesmannen **10**

7 Svalbard og Jan Mayen **11**

8 Embetsgruppen for koordinering av atomberedskapen – krisehåndtering på sentralt nivå **11**

9 Helse- og omsorgsdepartementet tilrår: **12**

Vedlegg I **13**

1. Innledning 13

2. Kriseutvalget for atomberedskap 14

3. Kriseutvalgets rådgivere 15

4. Kriseutvalgets og rådgivernes arbeidsmåte 15

5. Innkalling av Kriseutvalget og rådgiverne 17

6. Kriseutvalgets sekretariat – oppgaver 17

7. Operasjonssentral 19

8. Administrativ tilhørighet 19

9. Fylkesmannen 19

Vedlegg II **20**

1. Innledning 20

2. Tidlig og deretter løpende beskrivelse av situasjonen 21

3. Prognoser for utvikling av situasjonen, stråledoser og risiko 21

4. Tiltak i akutt fase 21

5. Informasjon om hendelsen, konsekvenser og tiltak 22

Atomberedskapsorganisasjonen **24**

Kongelig resolusjon av 17. februar 2006

Atomberedskap - Sentral og regional organisering

1 Innledning

Denne kgl.res. erstatter kgl.res. av 26. juni 1998 om "Atomulykkeberedskap. Sentral og regional organisering". Fastsettelse av ny og oppdatert kgl.res. ble også varslet i Ot.prp. nr. 80 (2004-2005). Det foretas ingen større endringer i organiseringen av den nasjonale atomberedskapen gjennom denne kgl.res. Dette er i tråd med innholdet i St.meld. nr. 17 (2001-2002) om Samfunnssikkerhet – Veien til et mindre sårbart samfunn, der det uttrykkelig fremgår at regjeringen ikke har til hensikt å endre organiseringen av atomulykkeberedskapen.

Atomberedskapen står overfor nye utfordringer som følge av det endrede trusselbilde siden 1998, bl.a. som følge av terroranslaget i USA i 2001. Disse nye utfordringene var en viktig begrunnelse for endringen av lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven) § 16, jf. Ot.prp. nr. 80 (2004-2005), der det ble presisert at atomberedskapen i tillegg til atomulykker også omfatter andre hendelser som kan innebære ioniserende stråling eller spredning av radioaktivitet. Kgl.res. av 1998 ble i hovedsak utformet med sikte på ulykkesscenarier. Denne kgl.res. gjenspeiler dagens trusselbilde, i tråd med endringene i strålevernloven § 16, bl.a. ved at begrepet "atomulykkeberedskap" erstattes med "atomberedskap". En slikt begrepsbruk samsvarer med beredskapsorganisasjonens faktiske oppgave i dag.

Videre inneholder denne kgl.res. enkelte andre justeringer i forhold til kgl.res. fra 1998, bl.a. som en følge av at omorganiseringen i sentralforvaltningen de siste årene har medført at navn på medlemmene i den nasjonale beredskapsorganisasjonen ikke lenger er oppdatert. Omtalen av organiseringen av krisehåndtering på sentralt nivå er også oppdatert som følge av tiltakene i St.meld. nr. 37 (2004-2005) Flodbølgekatastrofen i Sør-Asia og sentral krisehåndtering, jf. Innst. S. nr. 265 (2004-2005).

Kriseutvalgets myndighet til å gi pålegg om nærmere spesifiserte tiltak i akuttfasen av en atomhendelse, jf. strålevernloven § 16 annet og tredje ledd, videreføres i denne kgl.res.

2 Kriseutvalget for atomberedskap

Strålevernloven § 16 første ledd bestemmer at Kongen organiserer en beredskap mot atomulykker og andre hendelser som kan innebære ioniserende stråling eller spredning av radioaktivitet, for å beskytte liv, helse, miljø eller andre viktige samfunnsinteresser. I henhold til § 16 annet ledd kan Kongen, i akuttfasen av en hendelse som beskrevet i § 16 første ledd, pålegge statlige og kommunale organer å gjennomføre nærmere bestemte tiltak, samt pålegge private og offentlige virksomheter å gjennomføre analyser og innhente opplysninger for vurdering av situasjonen. Etter § 16 tredje ledd kan Kongen delegere sin myndighet etter annet ledd til et særskilt statlig organ for atomberedskap.

For å oppnå en effektiv og hurtig håndtering i akuttfasen av atomhendelse, samt gi en faglig tilfredstillende behandling i det løpende beredskapsarbeidet, nedsettes et særskilt Kriseutvalg for atomberedskap. Kongens myndighet etter strålevernloven § 16 annet ledd delegeres til Kriseutvalget for atomberedskap. Kriseutvalget ledes av direktøren ved Statens strålevern.

Sammensetningen av Kriseutvalget for atomberedskap videreføres med representanter fra:

- Statens strålevern
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Forsvarsdepartementet
- Politidirektoratet
- Sosial- og helsedirektoratet
- Mattilsynet

Disse etatene peker ut en fast representant med vararepresentant fra sitt ledelsesnivå. Kriseutvalgets representanter forutsettes å ha de nødvendige fullmakter fra sine respektive etater til å kunne ta del i beslutningsprosessene. Kriseutvalget for atomberedskap har fullmakt til å fatte beslutninger og gi ordre om iverksettelse av nærmere spesifiserte tiltak i akuttfasen av en hendelse, jf. vedlegg om fullmakter og mandat. I slike situasjoner vil det kunne være avgjørende å få iverksatt tiltak så raskt som mulig. Det forutsettes at de ansvarlige departement kobles inn såfremt tidsfaktoren ikke er til hinder for dette. Avgrensningen av Kriseutvalgets fullmakter gjenspeiler at det ikke er hensiktsmessig å legge ansvaret for tiltak av mer langsiktig karakter til Kriseutvalget. Ansvaret for slike beslutninger tilligger det departement eller myndighetsorgan som ordinært har ansvaret for vedkommende tiltak, men vil baseres på råd fra Kriseutvalget. Kriseutvalgets mandat omfatter også oppgaver i det løpende beredskapsarbeidet og som rådgiver for myndighetene i senfasen av en atomhendelse. Erfaringene fra

flodbølgekatastrofen i Sør-Asia illustrerer at også ulykker og hendelser langt utenfor Norges grenser kan få store konsekvenser for nordmenn og norske interesser. Kriseutvalgets mandat omfatter også hendelser i utlandet som kan ha konsekvenser for nordmenn og norske interesser.

Leder for Kriseutvalget for atomberedskap inngår i den generelle beredskaps-organisasjonen i Helse- og omsorgsdepartementet.

3 Kriseutvalgets rådgivere

Kriseutvalgets rådgivere skal besitte relevant kompetanse og hjelpemidler for å kunne kartlegge omfanget av atomhendelser og konsekvenser av disse. De skal ha oppgaver både i det løpende beredskapsarbeidet og i akutt- og senfasen av en atomhendelse.

Følgende institusjoner peker ut rådgivere med vararepresentanter:

- Bioforsk
- Direktoratet for naturforvaltning
- Fiskeridirektoratet
- Forsvarets forskningsinstitutt
- Havforskningsinstituttet
- Institutt for energiteknikk
- Meteorologisk intitutt
- Nasjonalt folkehelseinstitutt
- Norges geologiske undersøkelse
- Norsk polarinstitutt
- Ullevål universitetssykehus
- Universitetet for miljø- og biovitenskap
- Veterinærinstituttet

I tillegg kan Kriseutvalget etter behov knytte til seg rådgivere fra andre etater eller institusjoner når situasjonen tilsier det.

4 Kriseutvalgets sekretariat

Statens strålevern har sekretariatsfunksjonen for Kriseutvalget med rådgivere. Sekretariatet omfatter også Strålevernets enheter i Nord-Norge. Sekretariatet bistår Kriseutvalget i krisehåndteringen og forestår den daglige drift, vedlikehold og koordinering av den nasjonale atomberedskapen.

Etatene med oppgaver i atomberedskapen har ansvar for å etablere sin del av et samordnet planverk. Kriseutvalget, ved Statens strålevern, har ansvar for å påse at det eksisterer et oppdatert samordnet planverk på nasjonalt og regionalt nivå.

5 Informasjonsberedskap

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap arbeider med informasjonsberedskap som en integrert del av arbeidet med sikkerhet og beredskap. Det legges opp til å utvide samarbeidet mellom ulike etater og direktorater som har oppgaver innenfor krisehåndtering og informasjonsberedskap, med sikte på å samordne og koordinere informasjonsarbeidet innenfor ulike beredskapsområder. Et slikt samarbeid vil kunne bidra til å styrke informasjonsarbeidet også på atomberedskapsområdet. For å styrke informasjonsarbeidet i forbindelse med en hendelse som omfattes av Kriseutvalgets mandat, kan Kriseutvalget innkalle informasjonsmedarbeidere fra de etater som er representert i Kriseutvalget/Kriseutvalgets rådgivere.

6 Regional organisering - Fylkesmannen

Fylkesmannen er Kriseutvalgets regionale ledd. Fylkesmannen skal gjennom til rettelegging og veiledning medvirke til at regionale og lokale etater etablerer nødvendige planer som del av samordnet planverk.

I forbindelse med en atomhendelse skal Fylkesmannen sørge for koordinering og bidra til iverksettelse av samordnede tiltak regionalt og lokalt. Dette gjelder både beskyttelsestiltak og formidling av informasjon til presse og publikum.

Kriseutvalget bistår Fylkesmannen med nødvendig veiledning i forhold til ovennevnte oppgaver.

7 Svalbard og Jan Mayen

Forskrift 9. mai 2003 nr. 568 om anvendelsen av lov om strålevern og bruk av stråling på Svalbard og Jan Mayen bestemmer at strålevernloven, herunder § 16 om atomberedskap, er gjeldende for Svalbard og Jan Mayen. Forskrifter fastsatt med hjemmel i strålevernloven gjelder imidlertid ikke for Svalbard og Jan Mayen med mindre dette er særskilt fastsatt.

Denne kgl.res. gjøres også gjeldende for Svalbard og Jan Mayen. På Svalbard er Sysselmannen Kriseutvalgets regionale ledd. For Jan Mayen har Fylkesmannen i Nordland denne funksjonen. Det forutsettes at Kriseutvalget, i samarbeid med Sysselmannen på Svalbard og Fylkesmannen i Nordland, utarbeider lokalt tilpassede beredskapsplaner for hhv. Svalbard og Jan Mayen.

8 Embetsgruppen for koordinering av atomberedskapen – krisehåndtering på sentralt nivå

Sektoransvaret er det grunnleggende prinsippet i atomberedskapen. Dette innebærer at det enkelte departement er ansvarlig for at det økonomiske grunnlaget for beredskapen innen egen sektor er tilfredsstillende.

Embetsguppen for koordinering av atomberedskapen ledes av Helse- og omsorgsdepartementet og består av representanter for sentrale departementer i atomberedskapen. Embetsgruppen skal behandle interdepartementale problemstillinger og bidra til koordinert oppbygging og vedlikehold av den nasjonale atomberedskapen. Gruppen møtes regelmessig for å holde seg orientert om trusselbildet og for å drøfte aktuelle beredskapsplaner og –tiltak, herunder ressurssituasjonen. De berørte departementer oppnevner faste representanter til Embetsgruppen. Representantene vil være bindeledd mellom departementene og Kriseutvalget for tiltak både i en planleggingsfase og i forbindelse med krisehåndtering.

Dersom en alvorlig atomhendelse inntreffer, vil også Regjeringens kriseråd umiddelbart kunne tre sammen for å ta stilling til spørsmålet om hvilket departement som skal utpekes som lederdepartement, og dermed være samordningsansvarlig for krisehåndteringen på departementsnivå. En slik strategisk koordinering av krise-

håndteringen kommer i tillegg til koordineringen av den operative krisehåndteringen, som finner sted med utgangspunkt i Kriseutvalget under ledelse av Statens strålevern.

9 Helse- og omsorgsdepartementet tilrår:

Kriseutvalget for atomberedskap med rådgivere gis mandat og fullmakter i samsvar med vedlegg I og II, jf. strålevernloven § 16, med virkning fra 1. april 2006. Fra samme tidspunkt oppheves kgl.res. av 26. juni 1998.

Vedlegg I

Mandat for og sammensetning av Kriseutvalget for atomberedskap med rådgivere, samt mandat for Fylkesmannen

1. Innledning

Beredskapsorganisasjonen består av Kriseutvalget for atomberedskap, Kriseutvalgets rådgivere, Kriseutvalgets sekretariat, samt Fylkesmannen som Kriseutvalgets regionale ledd.

Atomberedskapsorganisasjonen er opprettet for å stille ekspertise til rådighet for å håndtere atomhendelser og for å sørge for hurtig iverksettelse av tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser. Atomhendelser omfatter både ulykker og hendelser som følge av tilsiktede handlinger i fredstid og ved sikkerhetspolitiske kriser/krig.

Dersom det foreligger en atomhendelse eller når en atomhendelse ikke kan utelukkes, og denne kan ramme Norge eller berøre norske interesser, skal Kriseutvalget for atomberedskap sørge for koordinert innsats og informasjon. I akuttfasen av en atomhendelse har Kriseutvalget myndighet til å gi pålegg om nærmere fastsatte tiltak.

Kriseutvalget har i tillegg oppgaver i det løpende beredskapsarbeidet og skal fungere som rådgiver for myndighetene i senfasen av en atomhendelse.

Kriseutvalgets rådgivere skal ha oppgaver både i det løpende beredskapsarbeidet og i forbindelse med håndteringen av en atomhendelse.

Kriseutvalgets mandat omfatter også hendelser som finner sted utenfor Norge og som ikke har direkte konsekvenser på norsk territorium, dersom hendelsen berører nordmenn eller norske interesser. Kriseutvalgets mandat og fullmakter, jf. vedlegg II, gjelder så langt de passer for slike hendelser.

Departementene har i samsvar med sektorprinsippet ansvaret for at beredskapen innen egen sektor er tilfredsstillende og koordinert med øvrige sektorer. Ved eventuelle atomhendelser har de enkelte departementer/fagmyndigheter ansvaret for tiltak hvor fullmaktene ikke er lagt til Kriseutvalget. De aktuelle departementenes samarbeid i det løpende beredskapsarbeidet organiseres gjennom Embetsgruppen for koordinering av atomberedskapen, som ledes av Helse- og omsorgsdepartementet.

Fylkesmannen har ansvar for koordinering av beredskapen på regionalt nivå.

2. Kriseutvalget for atomberedskap

2.1 Følgende etater skal oppnevne en representant med vararepresentant til Kriseutvalget for atomberedskap:

- Statens strålevern
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Forsvarsdepartementet
- Politidirektoratet
- Sosial- og helsedirektoratet
- Mattilsynet

Representantene skal utpekes blant lederne i etatene.

2.2 Kriseutvalget for atomberedskap ledes av direktøren ved Statens strålevern. Lederen kommer i tillegg til det ordinære medlem fra denne etaten.

2.3 Kriseutvalget for atomberedskap har i akuttfasen av en atomhendelse fullmakt til å fatte beslutninger og gi pålegg om nærmere fastsatte tiltak i henhold til strålevernloven § 16 annet ledd. Disse tiltakene er nærmere presisert i vedlegg II om fullmakter i akuttfasen av en atomhendelse. Der hvor situasjonen og tiden tillater det, skal Kriseutvalget ta kontakt med ansvarlige fagdepartementer med sikte på å drøfte og klarere de beslutninger som bør fattes. Kriseutvalget avgjør selv om situasjonen og tiden muliggjør klarering med departementene. Tiltak med hjemmel i politiloven kan likevel bare gjennomføres med tilslutning fra Justisdepartementet. Tiltak som berører militære forhold og operasjoner skal alltid klareres med Forsvarsdepartementet. Kriseutvalget har plikt til å gi ansvarlige departementer melding om beslutninger og pålegg om tiltak.

2.4 Kriseutvalget kan i akuttfasen av en atomhendelse benytte sine fullmakter så lenge de finner det nødvendig for å beskytte liv, helse, miljø eller andre viktige samfunns-interesser.

3. Kriseutvalgets rådgivere

3.1 Følgende institusjoner peker ut rådgivere med vararepresentanter:

- Bioforsk
- Direktoratet for naturforvaltning
- Fiskeridirektoratet
- Forsvarets forskningsinstitutt
- Havforskningsinstituttet
- Institutt for energiteknikk
- Meteorologisk institutt
- Nasjonalt folkehelseinstitutt
- Norges geologiske undersøkelse
- Norsk polarinstitutt
- Ullevål universitetssykehus
- Universitetet for miljø- og biovitenskap
- Veterinærinstituttet

3.2 Det kan fremmes forslag til endringer i sammensetningen av Kriseutvalgets rådgivere for eksempel på bakgrunn av nye erfaringer, organisasjonsmessige endringer i den sivile beredskap og/eller endringer i trusselbildet. Forslag kan fremmes av de representerte institusjoner eller av de berørte departementer. Forslag behandles i Kriseutvalget og fremmes overfor Helse- og omsorgsdepartementet, som fatter vedtak etter samråd med andre berørte departementer.

For øvrig kan Kriseutvalget etter behov knytte til seg rådgivere fra andre etater eller institusjoner når situasjonen tilsier det.

4. Kriseutvalgets og rådgivernes arbeidsmåte

I akuttfasen

4.1 Kriseutvalget skal med støtte fra rådgiverne

- gi samordnede pålegg i henhold til strålevernloven § 16 annet ledd med sikte på å beskytte liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser,
- innhente og bearbeide informasjon og måledata, om nødvendig gjennom pålegg til private og offentlige virksomheter, for å utarbeide en best mulig oversikt over situasjonen, samt prognoser for hvordan situasjonen vil utvikle seg, og
- sørge for samordnet informasjon til myndigheter, publikum og medier (jf. pkt. 6.5).

4.2 Myndigheter med ansvar for oppfølging av de beslutninger som er fattet, rapporterer om sin gjennomføring til Kriseutvalget. Berørte myndigheter, som har relevant informasjon om situasjonen på sine respektive områder, skal uten unødig opphold formidle denne til Kriseutvalget.

I senfasen

4.3 I senfasen skal Kriseutvalget støttet av rådgiverne gi faglig koordinerte råd angående mer langsiktige tiltak, for eksempel ytterligere planmessige målinger og restriksjoner i produksjon og omsetning av matvarer. Det kan i denne fasen være aktuelt å sammenkalle relevante myndigheter til konferanser der tiltakene kan samordnes.

I det løpende beredskapsarbeidet

4.4 Kriseutvalget og rådgiverne skal

- ta initiativ med sikte på å få bygget opp, vedlikeholdt og koordinert beredskaps-organiasasjonen, materiell og tjenester med sikte på en mest mulig effektiv innsats ved en atomhendelse
- holde kontakt med ansvarlige myndigheter på alle nivåer, bistå med informasjon og råd i forbindelse med beredskapsspørsmål,
- tjene som forum for løpende gjensidig informasjonsutveksling mellom medlems-etatene og -institusjonene,
- holde løpende oversikt over det aktuelle trusselbildet, og
- avholde øvelser, eventuelt i samarbeid med andre organer.

4.5 I det løpende beredskapsarbeidet innkaller lederen av Kriseutvalget medlemmene av Kriseutvalget, rådgiverne og fylkesmenn til møter eller øvelser etter behov.

4.6 Kriseutvalget skal holdes løpende orientert om de forberedelser som ansvarlige myndigheter gjør i forhold til å bygge opp og vedlikeholde sin egen beredskap.

4.7 Kriseutvalget har ansvaret for å utarbeide og vedlikeholde en beredskapsmanual med blant annet

- beskrivelse av beredskapsnivåer med klare prosedyrer for varsling/innkalling av Kriseutvalget med rådgivere, ansvarlige myndigheter og andre impliserte,

- klare rutiner for samarbeid mellom Kriseutvalget, Kriseutvalgets sekretariat, Kriseutvalgets rådgivere og Fylkesmannen både ved atomhendelser og i det løpende beredskapsarbeidet,
- beskrivelse av forpliktelser og ansvar i beredskapsarbeidet, samt oppgavefordeling mellom etatene/institusjonene, og
- rutiner som sikrer at de berørte departementer raskt blir varslet og kontinuerlig holdes underrettet om krisens utvikling.

Den enkelte medlemsetat/-institusjon forutsettes å utarbeide beredskapsmanualer på eget område slik at de blir en del av et samordnet planverk.

5. Innkalling av Kriseutvalget og rådgiverne

5.1 Kriseutvalget benytter prinsippet om trinnvis beredskap. Lederen for Kriseutvalget bestemmer i samråd med Sekretariatet beredskapsnivået i en gitt situasjon.

5.2 Når en hendelse/mulig hendelse blir kjent, skal beredskapsorganisasjonen varsles i henhold til fastlagte prosedyrer.

5.3 Kriseutvalget innkalles når lederen eller et av medlemmene krever det. Lederen avgjør hvilke av Kriseutvalgets rådgivere som skal innkalles i tillegg. Kriseutvalget sitter samlet så lenge det finner det nødvendig. Det kan vedtas permisjoner etter behov.

5.4 Ved varsling og innkallingsordre skal Kriseutvalget møte umiddelbart og senest to timer etter varsling i Kriseutvalgets operasjonssentral om ikke annet er oppgitt.

6. Kriseutvalgets sekretariat – oppgaver

6.1 Statens strålevern er sekretariat for Kriseutvalget.

6.2 Statens strålevern er nasjonalt og internasjonalt kontaktpunkt og skal som sekretariat kunne innkalle Kriseutvalget gjennom døgnkontinuerlige vaktordninger. Sekretariatet varsler Kriseutvalgets leder, medlemmer, rådgivere og ev. informasjonsmedarbeidere fra andre etater, samt fylkesmenn, departementer og andre aktuelle myndigheter eller virksomheter.

6.3 Ved hendelser som omfattes av Kriseutvalgets mandat, skal Sekretariatet

- bistå Kriseutvalget med vurderinger,
- bistå institusjoner og myndigheter på alle nivåer ved aktuelle problemstillinger,

- håndtere mindre hendelser etter retningslinjer gitt av Kriseutvalget, og
- drifte operasjonslokalene med kommunikasjons- og datasystemer.

6.4 I det løpende beredskapsarbeidet skal Sekretariatet

- tilrettelegge for virksomheten i Kriseutvalget,
- bistå med den praktiske gjennomføringen av Kriseutvalgets oppgaver,
- formidle informasjon,
- bistå institusjoner og myndigheter på alle nivåer ved aktuelle problemstillinger,
- representere det løpende beredskapsarbeidet og være et bindeledd for dette og
- delta i øvelser.

6.5 Sekretariatet har ansvaret for at det etableres tilstrekkelig informasjonsberedskap for å håndtere hendelser innenfor Kriseutvalgets mandat. Sekretariatet skal søke samarbeid med andre etater og direktorater som har oppgaver innenfor informasjonsberedskap, med sikte på å samordne og koordinere informasjonsarbeidet innenfor ulike beredskapsområder.

Ved en akutt atomhendelse kan Kriseutvalget innkalle informasjonsmedarbeidere fra etater som er representert i Kriseutvalget/Kriseutvalgets rådgivere, for å styrke sekretariatets informasjonsenhet. Informasjonsenheten skal under en akutt hendelse:

- bistå Kriseutvalget med å utarbeide en informasjonsstrategi tilpasset den aktuelle hendelsen,
- foreslå og iverksette informasjonstiltak for Kriseutvalget i de ulike fasene av hendelsen, og
- bistå Kriseutvalget med formidling av koordinert informasjon til publikum og medier.

I det løpende arbeidet skal sekretariatet:

- bistå Kriseutvalget med å utarbeide informasjonsstrategier,
- delta i det løpende beredskapsarbeidet med å formidle informasjon,
- gjennomføre kompetansehevende tiltak,
- utarbeide standard informasjonsmateriale, og
- delta i øvelser.

Andre etater/institusjoner som er representert i Kriseutvalget/Kriseutvalgets rådgivere, involveres i dette arbeidet etter behov.

7. Operasjonssentral

7.1 Som operasjonssentral for Kriseutvalget benyttes lokaler som stilles til disposisjon av Statens strålevern.

7.2 Operasjonssentralen med kommunikasjons- og datasystemer bygges opp i samarbeid mellom Kriseutvalget, Statens strålevern og Helse- og omsorgsdepartementet.

Sekretariatet ved Statens strålevern står for vedlikehold og drift av systemene.

8. Administrativ tilhørighet

Kriseutvalget sorterer administrativt under Helse- og omsorgsdepartementet, og tar opp spørsmål av administrativ, organisatorisk og økonomisk karakter med dette departement. Helse- og omsorgsdepartementet skal holdes løpende orientert om alle forhold av betydning innen Kriseutvalgets ansvarsområde.

9. Fylkesmannen

Fylkesmannen skal etablere det nødvendige regionale forum for koordinering, der berørte etater deltar, og etablere et planverk for sin funksjon i atomberedskapen. Fylkesmannen skal påse at de regionale og lokale etater som kommer inn under Fylkesmannens koordinerings- og samordningsansvar, har etablert tilfredsstillende planer for atomhendelser som en del av et samordnet planverk.

Fylkemannen skal sørge for koordinering og bidra til iverksettelse av samordnede tiltak regionalt og lokalt ved en atomhendelse. Dette gjelder både beskyttelsestiltak og formidling av informasjon til media og publikum. Tiltakene formidles normalt som oppdrag fra Kriseutvalget, og Fylkesmannen sørger for nødvendige tilpasninger og prioriteringer ut i fra regionale forhold. Fylkesmannen rapporterer tilbake til Kriseutvalget om gjennomføring.

Kriseutvalget bistår Fylkesmannen med nødvendig veiledning i forhold til ovennevnte oppgaver.

Fylkesmannen skal formidle til Kriseutvalget relevant informasjon fra regionen, som kan være av betydning for de beslutninger som treffes og tiltak som iverksettes.

Vedlegg II

Kriseutvalget – fullmakter i akuttfasen av en atomhendelse

1. Innledning

Kongens myndighet etter strålevernloven § 16 annet ledd delegeres til Kriseutvalget for atomberedskap. Dette innebærer at Kriseutvalget i akuttfasen av en atomulykke eller annen hendelse som kan innebære ioniserende stråling eller spredning av radioaktivitet, uten hinder av myndighetstildeling i andre lover, kan pålegge statlige og kommunale organer å gjennomføre evakuering, adgangsbegrensning til områder, samt tiltak knyttet til sikring av næringsmidler, herunder drikkevann og beskyttelse av dyr. Kriseutvalget kan dessuten pålegge private og offentlige virksomheter å gjennomføre analyser og innhente opplysninger for vurdering av situasjonen. Kriseutvalgets beslutninger om iverksetting av tiltak krever konsensus blant utvalgets medlemmer.

Opprettelsen av et eget Kriseutvalg legger forholdene til rette for optimal håndtering av en atomhendelse. I den innledende fasen vil rett tiltak til rett tid være avgjørende for effekten av tiltaket. Optimal håndtering av akutt fase krever:

- tidlig og deretter løpende beskrivelse av situasjonen,
- prognoser for utvikling av situasjoner, stråledoser og risiko,
- tiltak i akutt fase, og
- informasjon om hendelsen, konsekvenser og tiltak.

Kriseutvalget med rådgivere har oppgaver i forhold til alle disse punktene. Kriseutvalget skal, dersom tiden tillater det, klarere pålegg om tiltak med ansvarlig departement før iverksettelse. Tiltak med hjemmel i politiloven kan imidlertid kun gjennomføres med tilslutning fra Justisdepartementet. Tiltak som berører militære forhold og operasjoner skal alltid klareres med Forsvarsdepartementet. De enkelte medlemmer i embetsgruppen for koordinering av atomberedskapen spiller en sentral rolle i kontaktformidlingen mellom Kriseutvalget og departementsledelse.

Kriseutvalget skal kunne innhente informasjon og data om omfanget av hendelsen og kunne sette inn tiltak for å redusere konsekvenser i akutt fase. Disse fullmaktene skal legges til grunn ved utarbeidelse av detaljerte beredskapsmanualer og eventuelle samarbeidsavtaler. Det skal etableres veldefinerte beslutningskriterier så langt dette er mulig.

I det følgende gis en kort utdyping av de enkelte elementene i håndteringen av en akutt fase, sammen med de fullmakter Kriseutvalget skal ha.

2. Tidlig og deretter løpende beskrivelse av situasjonen

Kriseutvalget med rådgivere skal ved en atomhendelse fremskaffe relevant informasjon og data for å etablere et best mulig grunnlag for vurderinger og beslutninger. Dette inkluderer informasjon om

- ulykkessted/hendelse/utslippskilde,
- eventuelt utslippsomfang og sammensetning,
- meteorologiske forhold,
- radioaktive stoffer i luft og som nedfall på bakken,
- forurensning av matvarer, drikkevann og miljø, og
- andre relevante opplysninger.

Kriseutvalgets fullmakt til å innhente informasjon og data om en hendelse:

Kriseutvalget kan pålegge private og offentlige virksomheter, samt anmode Forsvaret om å utføre oppdrag, blant annet vedrørende

- innhenting og analyse av informasjon og data,
- innhenting, transport og analyse av prøver, og
- overføring av informasjon og data til operasjonssentralen.

3. Prognoser for utvikling av situasjonen, stråledoser og risiko

Kriseutvalget med rådgivere vil i nært samarbeid med Statens strålevern løpende utarbeide oppdaterte overslag over stråledoser til utsatte befolkningsgrupper og risikovurderinger i en akutt fase. Det vil videre bli utarbeidet prognoser for fremtidige doser og risiko.

Kriseutvalgets fullmakt til å innhente prognoser:

Kriseutvalget kan pålegge offentlige institusjoner og private virksomheter å utarbeide prognoser for situasjonsutvikling og konsekvenser på sitt område.

4. Tiltak i akutt fase

En rekke dosereduserende tiltak vil, dersom de settes inn på et riktig tidspunkt, kunne redusere konsekvensene av en hendelse betydelig. Kriseutvalget må i akutt fase ha mulighet til, uten unødig opphold, å sette inn dosereduserende og kostnadseffektive tiltak.

Kriseutvalgets fullmakt til å iverksette tiltak for å redusere konsekvensene av en hendelse:

Kriseutvalget kan for å beskytte liv, helse, miljø eller andre viktige samfunnsinteresser iverksette følgende dosereduserende tiltak i akutt fase av en atomhendelse

- pålegge sikring av områder som er eller kan bli sterkt forurenset, for eksempel i form av begrensing av tilgang og trafikk eller sikring og fjerning av radioaktive fragmenter,
- pålegge akutt evakuering av lokalsamfunn i tilfeller hvor utslippskilden, for eksempel lokal reaktor, havarert fartøy med reaktor eller fragmenter fra satellitt, utgjør en direkte trussel mot liv og helse lokalt,
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler, for eksempel å holde husdyr inne eller å utsette innhøstning,
- pålegge/gi råd om rensing av forurensede personer,
- gi råd om opphold innendørs for publikum,
- gi råd om opphold i tilfluktsrom (som for evakuering),
- gi råd om bruk av jodtabletter,
- gi kostholdsråd, for eksempel råd om å avstå fra konsum av visse forurensede næringsmidler, og
- gi råd om andre dosereduserende tiltak.

Kriseutvalget påser at de tiltakene som er listet opp ovenfor, rettes til og formidles gjennom de etater i Kriseutvalget som innehar det aktuelle rettslige grunnlaget for gjennomføringen. Som eksempel skal tiltak med hjemmel i politiloven følge de normale varslings- og kommandolinjer fra Justisdepartementet via Politidirektoratet til aktuell politimester og videre til det aktuelle lensmannskontor.

5. Informasjon om hendelsen, konsekvenser og tiltak

Kriseutvalget vil i en akutt fase være ansvarlig for koordinert informasjonsformidling til sentrale myndigheter og samarbeidspartnere i inn- og utland, det krisehåndterende apparat i fylkene, media og allmennheten.

Lederen av Kriseutvalget avgjør i samråd med utvalgets medlemmer hvorvidt og når det er behov for å be om bistand fra samarbeidende etater for å styrke sekretariatets informasjonsenhet.

Kriseutvalgets fullmakt til informasjonsformidling:

Kriseutvalget bestemmer i en akutt fase innholdet i den informasjon som gis.

Atomberedskapsorganisasjonen

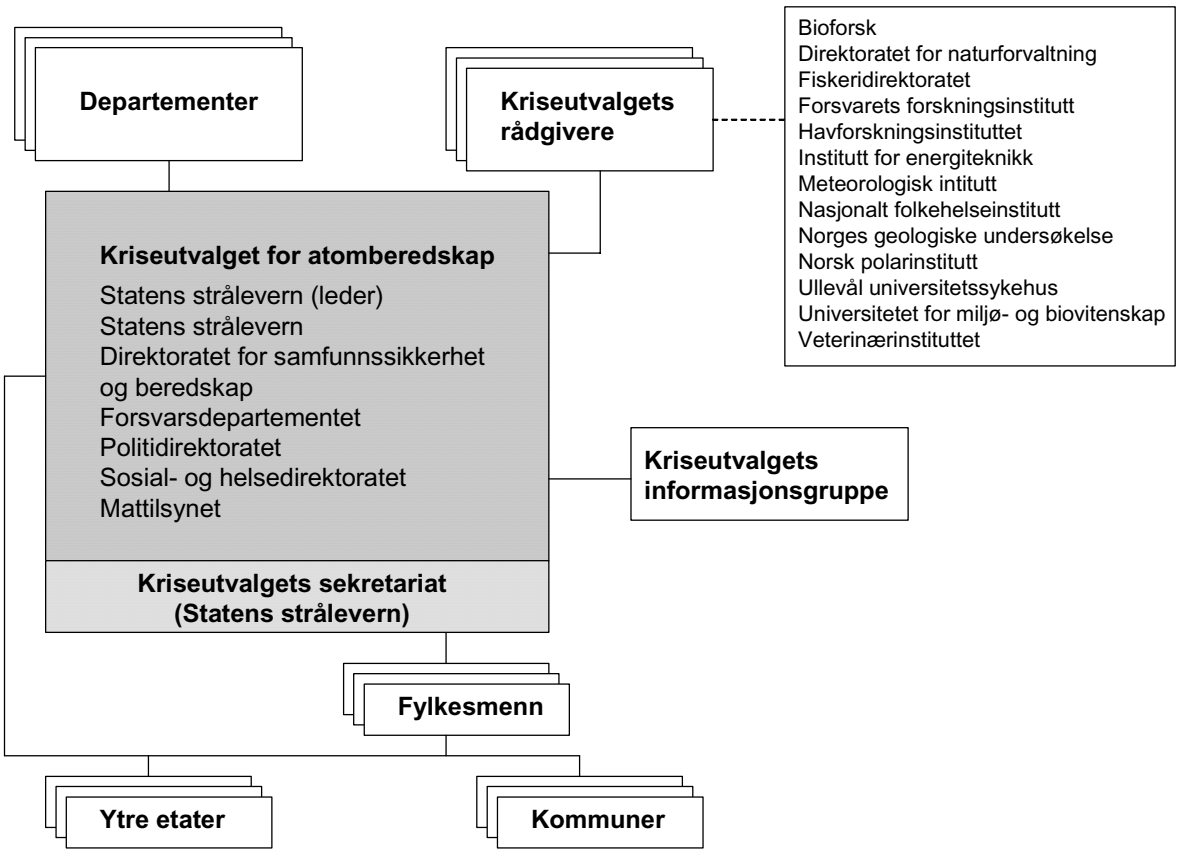

Statens strålevern

Postboks 55, 1332 Østerås
Telefon: 67 16 25 00
Telefaks: 67 14 74 07
E-mail: nrpa@nrpa.no
Internett: http://www.nrpa.no

Lobo Media 35659